

A KOEGZISZTENCIA LEHETETLENSÉGE

Nem az emberi civilizációt kell a „félkész” GM-fajtákhoz igazítani, hanem olyan GM-fajtákat kell előállítani, melyek megfelelnek a 21. század társadalmi elvárásainak! (Heszky 2008, Az Európai Élelmiszerlánc Parlament, Visegrád, 2008. november 23-27.).

Az EU egyes tagországainak és hazánknak is olyan GMO törvényt kellene alkotniuk, mely csak olyan transzgenikus növényfajták köztermesztésbe kerülését engedélyezi, melyek esetében kizárt a génáramlás és génmegszökés lehetősége. Amíg ilyen – valóban kész – fajtákat nem állítanak elő, addig – a környezetünk természetes- és kultúrlórájának, továbbá a hagyományos- és különösen a biotermesztés védelme érdekében – a GM-fajtáknak nem szabad köztermesztésbe kerülniük (Heszky: 2007 Magyar Mg. febr. 28. 10-11).

A jelenlegi GM-fajták félkész termékek

A problémát napjainkban az jelenti, hogy a jelenleg köztermesztésben lévő géntechnológiával módosított (GM), vagy transzgenikus fajták félkész termékeknek tekinthetők. A „félkész termék” alatt a következőket értem:

- Amit biztosan elvárhatunk a GM-fajtáktól, az a módosított tulajdonságok maradéktalan megjelenése a fajta minden egyedében. Ez igaz, és ez a jelenleg gyerekcipőben járó géntechnológiai fejlesztések jelentős sikere.
- Amit sajnos még nem várhatunk el a GM-fajtáktól, hogy a transzgent ne szórják szét a levegőbe a transzgent tartalmazó pollennel, más szó-

val a transzgénnel ne „fertőzzék” (génáramlás) a környezetüket. Ez is igaz, és ez a jelenleg gyerekcipőben járó géntechnológiai fejlesztések durva hiányossága. A jelenlegi félkész GM-fajták ezért állandó fertőzési forrást jelentenek a hagyományos és biotermesztés számára.

Ez utóbbi probléma tette szükségessé, hogy az EU kitalálja a koegzisztenciát, ami **szakmailag hibás döntés volt és a gyakorlatban, különösen hosszútávon kivitelezhetetlen.** Az alábbiakban ezeket a súlyos megállapításokat kívánom a hagyományos termeszők és biotermeszők szempontjából szakmailag alátámasztani.

A koegzisztencia elve és célja

A koegzisztencia a GM-fajták és a hagyományos fajták egyidejű nemesítését, vetőmagtermesztését és árutermesztését jelenti (egy országban, egy régióban, egy falu határában, vagy egy gazdaságban stb.) úgy, hogy a megtermelt termés megfeleljen az EU követelményeknek. Ez utóbbi, a gazdák által termelt hagyományos termékek esetében maximálisan 0,9%, a biotermékek esetében 0,0% GMO-tartalmat jelent. A gazdák szempontjából ez azt jelenti, hogy a biotermesztő árúja 0,0% GMO-tartalom felett **nem lehet biotermék.** A hagyományos termeszők árúja pedig

0,9% GMO-tartalom felett már GMO-terméknek minősül.

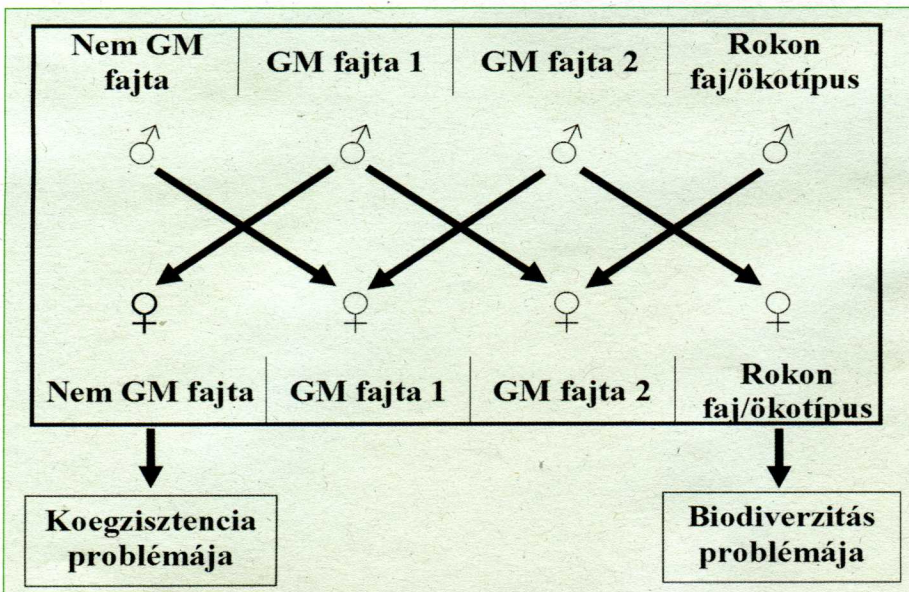
A koegzisztenciára, azaz a hagyományos és GM-fajták egyidejű alkalmazására a növénytermesztési technológia különböző lépéseiben azért van szükség, mert az Európai Unió határozata szerint **a gazdálkodás egyik formája sem zárható ki**, legyen az GMO- vagy hagyományos fajtákra alapozott, vagy bio- (öko-, organikus) termesztés. Az EU szerint a gazdák számára lehetőséget kell adni, hogy választhassanak az előbbieken felüntetett gazdálkodási irányok közül. A fogyasztók számára pedig meg kell adni a döntés lehetőségét, hogy a GM, a hagyományos, illetve a biotermékek közül választhassanak.

Az EU tehát egy neoliberális – napjainkra már rég lejáratott, a jelenlegi gazdasági válságot is okozó – közhelylyel **a piac (gazdák és fogyasztók) döntésére hárítja** a koegzisztencia, pontosabban a GM fajták bevezetését. A választás lehetősége első pillanatra szimpatikus és meggyőzőnek tűnhet. Szakmai következménye azonban káoszba sodorhatja a mezőgazdaságot, a GM-fajták, fentiekben már említett félkész volta miatt.

A hagyományos és biotermesztés szempontjából a félkész GM-fajták **fertőzési forrást** jelentenek. Az EU döntése a koegzisztencia pedig nem a fertőzési források megszüntetését, vagy kizárását írja elő, hanem – **a koegzisztencia bevezetésével – lehetővé kívánja tenni e fertőzési források elterjesztését az Unió egész területén.** E vonatkozásban nincs mit csodálkoznunk azon, ha egyes régiók GMO-mentes területnek nyilvánítják magukat. Az alábbiakban vizsgáljuk meg a következményeket részletesebben.

A génáramlás (génmegszökés) megakadályozhatatlan

A koegzisztencia törvény és arra alapuló végrehajtási rendeletek legfontosabb célja, hogy olyan feltételeket biztosítson, mellyel minimalizálhatók a jelenlegi félkész GM-fajták termesztésbe vonásának káros következményei. A génáramlás a transzgen átjutását jelenti egyik fajtáról a másikra (1. ábra). A génmegszökés a transzgen kikerülését jelenti az emberi kontroll alól. Mind a génáramlásnak, mind a génmegszökésnek két alternatív lehetősége van: biológiai és fizikai.

1. ábra: Génáramlás irányai pollennel. A különböző GM-fajták köztermesztés kerülését követően a transzgent tartalmazó pollen nem csak a hagyományos fajtákat (koegzisztencia) „fertőzheti”, hanem a faj más GM-fajtaikat, továbbá vad formáit és ökotípusait (biodiverzitás) is.

